

K Y B O M A N T E I A

Εἰς χεῖρας τοῦ ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας ἀρχιτέκτονος κ. Α. Σ. Λαζαρίδου¹ εὐρίσκειτο κώδιξ περιέχων διάφορα κείμενα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀστρολογίαν καὶ εἰς διάφορα εἴδη μαντείας.

Ὁ κώδιξ οὗτος, ἐστερημένος περικαλύμματος², εἶναι χαρτῶς, σχήματος 0,20×0,29, ἠριθμημένος κατὰ σελίδας καὶ ἐγράφη ὑπὸ ἰδιώτου τινός, ὅστις, ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν μαντικὴν, ἀντέγραψε διάφορα σχετικὰ κείμενα, ἐγκαταλείπων καὶ σελίδας κενὰς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κώδικος, ἔχων, ἴσως, ὑπ' ὄψιν του ν' ἀντιγράψῃ ἐν αὐταῖς καὶ ἄλλα κείμενα, ἅτινα δὲν τῷ ἦσαν πρόχειρα.

Τίς ὁ ἀντιγράφων δὲν ἀναφέρεται. Πάντως ἦτο γνώστης καὶ τῆς τουρκικῆς γλώσσης, διότι ἐν τῷ κώδικι εὐρίσκομεν καὶ κείμενα εἰς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν γεγραμμένα δι' ἑλληνικῶν χαρακτήρων καὶ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀστρολογίαν.

Ὁ κώδιξ, ἂν κρίνῃ τις ἐκ τῆς γλώσσης, τῆς γραφῆς καὶ ἰδίως ἐκ κειμένου περιεχομένου ἐν αὐτῷ, φαίνεται ὅτι ἐγράφη μετὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος³.

Ἐν ταῖς σελίσιν 1—17 ὁ κώδιξ περιέχει κείμενον ἀναφερόμενον εἰς

¹ Ὁ κάτοχος τοῦ κώδικος μοὶ ἐπέτρεψε κατὰ τὸ ἔτος 1936 νὰ μελετήσω τὸ χειρόγραφον ὥρας μόνον τινάς. Ἐκ τούτου ἡ πρόθεσίς μου νὰ λάβω, ἔστω καὶ μίᾳ μόνης σελίδος φωτοτυπίαν, ὑπῆρξεν ἀδύνατος. Ὀλίγον μετὰ τὴν ὑπ' ἐμοῦ μελέτην ὁ κ. Σ. Λαζαρίδης μετῴκησεν εἰς Μακεδονίαν, ὅπου, ὡς μανθάνω, ἀπέθανε, κατόπιν δυστυχήματος, ἐν Θεσσαλονίκῃ.

² Ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως ταύτης καὶ ἐκ τῆς ὑγρασίας, λέξεις τινὲς ἐν ταῖς πρώταις σελίσιν ἔχουσιν ἀποσβεσθῆ. Ταύτας συμπληρῶ καὶ τοποθετῶ ἐντὸς < >.

³ Ἐν σ. 41 τοῦ ἡμετέρου κώδικος ἀναγινώσκομεν τὸν ἀκόλουθον τίτλον ἐνὸς μεταγραφομένου κειμένου «Καλαντάριον παντοτινὸν ἦτοι προγνωστικὸν μεταφρασθὲν ποτὲ ἐκ τῆς οὐγγρικῆς γλώττης εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπλὴν διάλεκτον παρὰ τινος ἀνωνύμου. Νῦν πρῶτον ἐξεδόθη δι' ἐξόδων καὶ δαπάναις τοῦ ἐντιμοτάτου καὶ χρησιμοτάτου ἐν Πραγματευσταῖς Ἀρίστου Κυρίου Κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Παναιδεσιμωτάτου ἱερέως Ἐμμανουὴλ Μενελικίου [τὸ γ. γράφει Ἐλληνικίου] τοῦ ποτὲ οἰκονόμου τῆς αὐτῆς πόλεως Μελενίκου χρηματίσαντος. Ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξωνίας. Ἐν ἔτει 1767.».

τὴν κυβομαντείαν. Ἐκ τῆς ρίψεως τριῶν κύβων ὁ ἄνθρωπος ἀποτρέπεται ἢ προτρέπεται νὰ πράξῃ ἢ ὄχι, ἐκεῖνο δι' ὃ ἔρριψε τούτους.

Εἶπον ὅτι ὁ κῶδιξ ἐγράφη κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18^{ου} αἰῶνος, φρονῶ ὅμως ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ καταγραφόμενον κείμενον, οὐχὶ γλωσσικῶς, ἀλλὰ πραγματικῶς, ἀντιγράφει παλαιότερον, καὶ δὴ Βυζαντινόν, συμπεραίνω δὲ τοῦτο ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ μνείας οὐχὶ δύο κύβων, ὡς γίνεται σήμερον, ἀλλὰ τριῶν, οὓς κυβεύοντες ἔρριπτον οὐ μόνον οἱ ἀρχαῖοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Βυζαντινοί.

Ὅτι δὲ καὶ τὸν ἀρχαῖον τρόπον τῆς κυβομαντείας¹ ὑποδεικνύει τὸ ἡμέτερον κείμενον, φαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι ἐν αὐτῷ γίνεται λόγος περὶ 5^ῶ περιπτώσεων ρίψεως τῶν κύβων καὶ ταυταριθμῶν ἀπαντήσεων², ὡς ἀκριβῶς ἐγένετο καὶ παρ' ἀρχαίους. Ὡς δὲ παρ' ἀρχαίους αἱ ἀπαντήσεις ἐλαμβάνοντο ἐξ Ὀμηρικῶν στίχων, π. χ. «εγβ (δηλαδὴ ἡ περίπτωσις 5, 3, 2), μήποτε τῆς εὐνῆς ἐπιβήμεναι ἠδὲ μιγῆναι» (Ὀμήρου Ἰλιάς Θ, 133), οὕτω καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ κειμένῳ αἱ ἀπαντήσεις³ συνοδεύονται ὑπὸ λέξεων καὶ στίχων ἐκ τῶν ψαλμῶν, σχετιζομένων πῶς πρὸς αὐτάς⁴. Εἶναι δηλαδὴ ὁ τρόπος οὗτος τῆς μαντικῆς παρόμοιός πῶς πρὸς εἶδος τι ἀρχαίας ὀαψφομαντείας⁵.

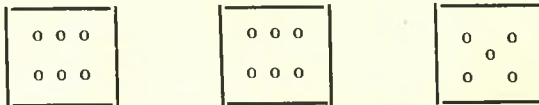
Ὅπως ἂν ἔχη, τὸ κείμενον μᾶς ὑποδεικνύει πῶς θὰ ἐγένετο κατὰ

¹ Περὶ τῆς κυβομαντείας ἐν τῇ ἀρχαιότητι βλ. Ch. D a r e m b e r g - S a n g l i o, Dictionnaire des antiquités grecques et Romaines. Paris, 1892. Τόμ. III ἐν λ. Divinatio, σ. 301—302. A. B o u c h é - L e c l e r c q, Histoire de la divination dans l'antiquité. Paris, 1879. Τόμ. I, σ. 191. P a u l y - W i s s o w a, Real Encyclopädie. Τόμ. 27 (1928), ἐν λ. Mantike, στ. 1286. Πλείονα ἐν τῷ αὐτῷ ἔργῳ ἐν Supplement Band IV (1924) στ. 51—55 ἐν λ. Astragalomanteia.

² Ἐν τῷ ἡμετέρῳ κειμένῳ ἐλλείπει ἡ περίπτωσις 6, 3, 1, ἐνῶ ἡ περίπτωσις 3, 3, 1 κακῶς ἐγράφη ἐν τῷ ἀριθμῷ 48 ἀντὶ τοῦ 49.

³ Εἰς πάπυρος τοῦ 3^{ου} μ. Χ αἰῶνος (C. W e s s e l y, Densch. Akad. Wien. XLII (1893) 2 abh. σ. 1 καὶ ἐξῆς) περιέχων κείμενον κυβομαντείας μᾶς παρέχει τὰς ὀλίγας λεπτομερείας περὶ τούτου τοῦ εἶδους τῆς μαντικῆς ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Βλ. P a u l y - W i s s o w a, R. E. Supplement Band IV στ. 54—55.

Πρόσθετος δ' ὅτι ἐν τῷ ἡμετέρῳ κειμένῳ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ρίψεως τῶν κύβων εἶναι ἐξωγραφισμένον. Οὕτω π. χ. τὸ 6, 6, 5 ἔχει ἐν τῷ χειρογράφῳ :

⁴ Ἐν τῷ ἀριθμῷ 51 δὲν ἀναφέρεται κείμενον ἐκ τῶν ψαλμῶν.

⁵ A. B o u c h é - L e c l e r c q, Ἐνθ' ἀν. σ. 196.

τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ἢ κυβομαντεία, περὶ ἧς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἠλλείπουσι σχετικαὶ πληροφορίαι. Μόνον, ὅσον γνωρίζω, κατὰ τὴν παλαιότεραν ἐποχὴν ἀναφέρει ταύτην ὁ Ἰππόλυτος, μνημονεύων Μάρκου τινὸς διδασκάλου, ὅστις «ἔμπειρος μαγικῆς, ἃ μὲν διὰ κυβείας δρωῶν, ἃ δὲ διὰ δαιμόνων, ἠπάτα πολλοὺς»¹.

Καὶ κατὰ τοὺς νεότερους δὲ χρόνους δὲν περιγράφεται κυβομαντεία. Ὁ Καραγιάννης εἰς τὸ Δεισιδαιμονίας δοκίμιόν του δὲν τὴν περιγράφει, οὐδὲν δὲ περὶ αὐτῆς λέγει καὶ ὁ Α. Παπαδόπουλος ἐν τῇ «Περὶ νεοελληνικῆς μαντείας» μελέτῃ του².

(σ. 1.) Βιβλίον διὰ κάθε συλλογισμόν τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἤθελεν ἀγαπήσῃ κακὸν ἢ καλὸν κατὰ τὴν φανέρωσιν τῶν τριῶν ζαρίων.

1) 6, 6, 6. Ἐπέρασαν οἱ ἀστέρες καὶ ὁ ἥλιος ἐσκοτίσθη καὶ πάλιν ἐγένετο ξαστεριά. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *λύτρωσέ με Κύριε ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ*, ὁμοίως καὶ ἐσένα, ἄνθρωπε, λυτρώσεται ὁ θεὸς ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ εὖ σοὶ γενηθήσεται κατὰ τὸν λογισμόν σου.

2) 6, 6, 5. Συλλογίσου ἓνα συλλογισμόν κακὸν³ καὶ εἰς ἐχθροὺς ἐκεῖνο θέλει ἔλθῃ. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *θλίψεως τῆς παρούσης ζωῆς λύτρωσέ με κύριε ἀπὸ παντὸς κακοῦ* . . . τοῦτο καὶ ἐσένα ἄνθρωπε θέλει σὲ λυτρώσει . . . <ἀπὸ παντὸς> κακοῦ καὶ θέλει σὲ δόσει ἐκεῖ <νο> μα.

(σ. 2.) 3) 6, 6, 4 Γενέσθω σοὶ τημονιῶχος κύριος ὁ θεὸς σου, πλὴν μὴ ξεμακρύνῃς ἀπ' αὐτόν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης δαβὶδ λέγει· *ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, ἵνα μὴ καταισχνῶθῶ εἰς τὸν αἰῶνα*, ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν σου καὶ οὐ μὴ αἰσχνῶθῃς καὶ λυτρώσεται σε⁴ ὁ θεὸς <καὶ θῆλ> εἰς ἔχῃ κα<λόν>.

4) 6, 6, 3. Ὅτι ἐσυλλογίσθης ἐκεῖνο θέλει σοὶ ἐτοιμασθῆ καὶ εἰς χεῖρας σου θέλει ἔλθῃ. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *λύτρωσέ με, κύριε ἐκ παντὸς κακοῦ*, ὁμοίως καὶ σὲ ἄνθρωπε θέλει σὲ λυτρώσῃ ὁ θεὸς ἐκ παντὸς κακοῦ μόνον παρακάλεϊ κύριον τὸν θεὸν τὸν ζῶντα.

5) 6, 6, 2 Ἀπλωσον τὴν χεῖραν σου εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐλέησον καὶ τὸν θεὸν παρακάλεσον. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *εὐφρανθήσονται δίκαιοι ἐν κυρίῳ*. τοιούτης λογῆς καὶ σὺ ἄνθρωπε θέλεις εὐφρανθῆς διὰ τοῦ συλλογισμοῦ αὐτοῦ ὅπου συλλογίζεσαι.

¹ Paul Wendland, Hippolytus Werke. III Refutatio omnium haeresium. Leipzig 1916, σ. 170, στίχ. 10—12.

² Ἡμερολόγιον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος (1923), σ. 142 κ. ἑ.

³ Τὸ χ. ἔχει καλόν.

⁴ Τὸ χ. σαι.

6) <6>, 6, 1. ὅπου και καμμίαν τιμήν θέλεις ἔχει (σ. 3.) ἀλλὰ πολλήν καλωσύνην. διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *φύλαξόν με κύριε ὡς ἐφύλαξας τούς τρεῖς παῖδας ἐκ φλογός τῆς καμίνου*. οὕτω και σὺ ἄνθρωπε εἰ και συμβουλεύση σὲ τινὰς ἐκεῖνο ὅπου συλλογίζεσαι ὁμως σὲ ἐπιβουλεύεται. διὰ τοῦτο ἄφες αὐτὸ ὅτι ὕστερον θέλεις μετανοή-
ση εἰς ἐκεῖνο ὅπου ἔκαμες.

7) 6, 5, 5. Ἐκεῖνο ὅπου συλλογίζεσαι καλὸν πράγμα ἐπιθυμεῖς και θέλεις ἀποκτήση τιμήν εἰς τὸ χέρι. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ἐπίβλεπον ἐπ' ἐμὲ κύριε και ἐλέησόν με*. ἔτσι και ἐσὺ ἄνθρωπε παρακάλεσον τὸν θεὸν και ἐλεήσει σε και ἐκεῖνο ὅπου πρέπει νὰ ἀρχίξης νὰ τὸ κάμης.

8) 6, 5, 4. Τὸ πράγμα τοῦτο ὅπου ἐσυλλογίσθης εἶναι βαρὺ και μέ-
γα πλὴν στοχάσου τὸν συλλογισμόν αὐτόν, ἂν εἶναι τῆς στρατάς κάμε
το, εἰδὲ και δὲν εἶναι τῆς στρατάς νὰ μὴν τὸ συλλογισθῆς περισσότερον.
ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *μακρυνθήσεται ἡ ζωὴ μου ἐπὶ σοὶ κύριε*. οὕτω
και σὺ ἄνθρωπε ἐὰν ἀφεθῆς ἀπ' αὐτόν τὸν συλλογισμόν μακρόβιος θέ-
λεις γίνη και καρτέρησον νὰ μὴν ἔλθης εἰς ζημίαν ἢ εἰς κακόν.

9) 6, 5, 3. Ἀγαπᾶς νὰ πιάσης ἐλάφι ἄγριον ἀπὸ τὰ κέρατα και αὐ-
τὸ μακρὺ εἰς τὸν λόγκον εἰσέβη. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ἐπὶ σοὶ κύριε
ἤλπισα ἵνα μὴ καταισχνῶ εἰς τὸν αἰῶνα*. ἔτσι και ἐσὺ ἄν (σ. 4.) ἄνθρωπε
ἔλπισον ἐπὶ κύριον και ἄφες αὐτόν τὸν συλλογισμόν ἵνα μὴ ἐντραπῆς
ὅτι ὁ κόπος εἶναι μεγάλος.

10) 6, 5, 2. Μὴ ξεμακρύνης ἀπὸ τὸν συλλογισμόν ἐκεῖνον ὅπου ἐσυλ-
λογίσθης, ὅτι θέλεις τὸν ἀποκτήσει και θέλεις χαρῆ μόνον τὸν θεὸν πα-
ρακάλεσον μετὰ δικαιοσύνης. ὅτι ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ἀγάλλου και
θέλει ἔλθῃ ἀγαλλίαση ἀπὸ τὸν συλλογισμόν σου, καλὰ λέγει και τώρα
ὀγλήγορα*.

11) 6, 5, 1. Αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἠμπορεῖς νὰ τὴν κατορθώσης ὁμως
μὲ πολλὸν κόπον. διὰ τοῦτο και ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ὄλοι οἱ δυνατοὶ και
ἄρχοντες ἐν πᾶσιν εἰσιν ἐπαινετοί*. ὁμως και σὺ ἄνθρωπε παρακάλεσον
τὸν θεὸν μετὰ δικαιοσύνης, και θέλεις ἔχη τὸν συλλογισμόν ὅπου ἐστο-
χάσθης.

12) 6, 4, 4. Νὰ μὴ σὲ κακοφανῆ ἀπὸ ἕνα πράγμα ὅπου δὲν χρειάζε-
ται ἀλλὰ ξεμακρύνου ἀπὸ αὐτόν τὸν συλλογισμόν. διὰ τοῦτο και ὁ βασι-
λεὺς δαβὶδ λέγει· *ἡ κακὴ γλῶσσα χειρότερον κακὸν κάμνη*. διὰ τοῦτο και
εἰς ἐσένα ἄνθρωπε κακὰ θέλουν κάμη οἱ ἄνθρωποι σου και οἱ φίλοι και
κατὰ σοῦ κακὰ συμβουλεύονται, διὰ τοῦτο φυλάξου ἀπὸ τέτοιον συλλο-
γισμόν.

(σ. 5.) 13) 6, 4, 3. Ὡσὰν ἕνας ἄνθρωπος μπα<ίνει>¹ εἰς μίαν

¹ Τὸ χ. μπα.

λουντραν νὰ κυματίζεται εἰς ὀρηρὰ νερὰ καὶ νὰ γυρίσῃ ἢ λουντρα, τοιοῦτης λογῆς καὶ οἱ συλλογισμοὶ σου. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ἡ καρδία μου ἐταράχθη ἐν ἐμοί*. ἔτσι καὶ εἰς ἐσένα ἀνθρώπε δειλιάζει ἡ καρδία σου¹ καὶ δὲν ἔχεις πίστιν. διὰ τοῦτο ἄφες τὸν συλλογισμόν σου ὅπου ἐπιθυμᾷς.

14) 6, 4, 2. Ἐσυλλογίσθης διὰ κανένα κέρδος, ὅμως ὁ γείτονάς σου στέκει ἐναντίος, ὁ ὁποῖος παντοτινὰ μὲ τὰ λόγια σοῦ ὀμιλεῖ λόγια γλυκὰ καὶ σοῦ γίνεται καλὸς φίλος. διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *λύτρωσέ με κύριε ἀπὸ ἀνθρώπου πονηροῦ*. τοιοῦτης λογῆς καὶ ἐσὺ ἀνθρώπε φυλάξου ἀπὸ ἀνθρώπου πονηροῦ ἐγὼ σὲ συμβουλεύω διὰ νὰ μὴν εἶσαι εἰς ταραχὴν.

15) 6, 4, 1. Ὁ πόθος σου καὶ ὁ συλλογισμὸς σου δὲν εἶναι τόσο ἀναγκαῖον πρᾶγμα, μόνον εἶναι σφόδρα κακόν. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *λύτρωσέ με κύριε ἀπὸ τῶν διαβαλλόντων με*. ἔτσι καὶ σὺ ἀνθρώπε τέτοιο πρᾶγμα νὰ μὴ δοκιμάσῃς νὰ κάμῃς διὰ νὰ μὴν καταποντισθῇς εἰς ξηρὸν τόπον ὅσον καὶ εἰς νερὸν ὅπου τρέχει μὲ ὀρημὴν ἀπὸ κακοὺς ἀνθρώπους.

(σ. 6.) 16) 6, 3, 3. Δι' ἐκεῖνο ὅπου συλλογίζεσαι ἀπὸ πολλοῦ ἡτοιμάσθη ἡ ὑπόθεσίς σου νὰ ἔλθῃ εἰς χεῖρας σου. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *οὐ πλησιάσουσιν ἐμοὶ γόητες*. ὡσαύτως καὶ εἰς τοῦ λόγου σου ἀνθρώπε δὲν θέλει προσεγγίσει κανένα κακόν, ἀλλὰ μὲ χαρὰν θέλει ἔλθῃ εἰς ἐσέ. παρακάλει λοιπὸν τὸν θεὸν σφόδρα μετὰ δικαιοσύνης καὶ καλὸν σοὶ ἔσται.

17) 6, 3, 2. Δι' ἐκεῖνο «ἤκουσεν ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς μου» δι' ἐκεῖνο ὅπου συλλογίζεσαι καὶ ποθεῖς καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν χωρὶς ἀργοπορίαν θέλει ἔλθῃ εἰς τοῦ λόγου σου εἰς τὸ χέρι σου, πλὴν τὸν θεὸν παρακάλεσον μὲ δικαιοσύνην. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *πλήρωσον κύριε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας μου*. ὁμοίως καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας σου πληρώσει θέλει ὁ θεὸς καὶ καλὸν σοὶ ἔσται.

18) 6, 2, 2. Εἰς τοῦτο δὲν εἶναι ἀναγκαῖον πρᾶγμα, ὅμως θέλει πληρῶσῃ κύριος τὴν ἐπιθυμίαν σου. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *στερέωσον κύριε τὸν σθρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ λύτρωσέ με ἀπὸ παντὸς κακοῦ*. ὁμοίως καὶ εἰς ἐσένα θέλει δόσει ὁ κύριος εἰρήνην καὶ πᾶν ἀγαθόν.

(σ. 7.) 19) 6, 2, 1. Τοῦτος ὁ συλλογισμὸς ὡσὰν ἓνα λουλοῦδι ὄμορφον ἀνθισμένον. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *πλήρωσον κύριε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας μου*. ὁμοίως καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς καρδίας σου θέλει πληρωθῆ ἔκ θεοῦ μὲ πᾶν ἀγαθόν, καὶ θέλεις εὐφρανθῆ καὶ πολλὴν ἀγάπην θέλεις

¹ Τὸ χ. μου.

ἔχει ἀπὸ αὐτὸν τὸν συλλογισμόν ὅπου ἐστοχάσθης.

20) 6, 1, 1. Ὅταν εἰς τράπεζαν κάθησαι καὶ τὰ φαγητὰ περισσὰ εἰς τὸ ὄσπητι, τότε εὐφραίνεται κάθε ἄνθρωπος. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· εὐφρανθήσεται κύριος ἐν τοῖς ποιήμασι τῶν χειρῶν αὐτοῦ. ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε θέλεις εὐφρανθῆ ἐπὶ τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὅπου ἐσυλλογίσθης.

21) 5, 5, 5 Ὁ συλλογισμὸς ὅπου συλλογίζεσαι καλὸν πρᾶγμα εἶναι καὶ θέλει γένη κατὰ τὸ θέλημα τοῦ συλλογισμοῦ σου μόνον παρακάλει τὸν θεόν. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *γεννηθήτω ἡ καρδιά μου ἐπὶ τὸ καλόν.* ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε δι' αὐτὸν τὸν συλλογισμόν θέλεις εὐφρανθῆ ὀγλήγορα.

22) 5, 5, 4. Δι' αὐτὸ ὅπου συλλογίζεσαι σοὶ ἠτοιμάσθη καὶ θέλει ἔλθῃ εἰς χεῖρας σου καὶ ἡ δόξα <σου> εἰς ἄλλους θέλει ὑψωθῆ. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *λύτρωσέ με κύριε ἀπὸ ἀνθρώπου πονηροῦ.* ὁμοίως καὶ ἐσένα ἄνθρωπε θέλει σὲ λυτρώσει ἀπὸ ἀνθρώπου πονηροῦ.

(σ. 8.) 23) 5, 5, 3. Μὴ φοβῆσαι ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς ὅπου συγκώνονται κατὰ σοῦ, ὅτι θέλεις νικήσει αὐτούς. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *κραταίωσόν με κύριε συνέτισόν με.* ὁμοίως καὶ ἐσένα ἄνθρωπε θέλει σὲ δυναμώσει ὁ θεὸς καὶ θέλει σὲ δόσει σύνεσιν κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου καὶ θέλεις κερδίσει.

24) 5, 5, 2. Συλλογίζεσαι μίαν ἔρημίαν δι' ἓνα πρᾶγμα διὰ τὸ ὅποιον σφόδρα νὰ ἀπέχῃς, ἐπειδὴ δὲν ἔχεις κανένα, διάφορον, μόνον ὀφίδια, δράκοντας καὶ θηρία καὶ [εἰς] τὴν ἔρημον. διὰ τοῦτο ἄφες αὐτὸν τὸν συλλογισμόν καὶ θέλεις εὐφρανθῆ. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *δεῖξον κύριε τὸ ἔλεός σου ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με.* ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε ἂν ἀφεθῆς ἀπὸ αὐτὸν τὸν συλλογισμόν καὶ θέλει σὲ ἐλεήσει ὁ θεὸς καὶ φυλάξου ὅτι κακὸν ἐστί.

25) 5, 5, 1. Ἐσυλλογίσθης δι' ἓνα πρᾶγμα κακόν, διὰ τὸ ὅποιον πολλὰ νὰ λείπῃς ἀπὸ τέτοιον συλλογισμόν καὶ νὰ μὴ δοκιμάσῃς νὰ τὸν κάμῃς. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ἀκούσατέ μου πρᾶεῖς καὶ δκηροί.* ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε ἂν ἀκούσῃς καὶ ἂν ἀφεθῆς ἀπὸ αὐτὸν τὸν συλλογισμόν ὅπου εἶναι βαρὺς καὶ ἄχρηστος, θέλεις κάμῃ καλά.

(σ. 9.) 26) 5, 4, 4¹. Δὲν πρέπει νὰ ἀκούσῃς τὸν φιλάργυρον, ὅτι ὁ φιλάργυρος δὲν θέλει ἰδῆ ποτὲ τὰ κάλλη τοῦ παραδείσου διὰ τοῦτο καὶ ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθόν.* ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ ὅτι δὲν ἀγαπᾷ ὁ θεὸς τὴν πονηρίαν.

¹ Τὸ χ. 5, 5, 3.

27) 5, 4, 3¹. Μακάρι και νὰ εἶναι εἰς τοῦ λόγου σου καλὸς αὐτὸς ὁ συλλογισμὸς ὅπου ἐσυλλογίσθης, δὲν εἶναι καλός, ὅμως ἀπ' αὐτὸν τὸν συλλογισμὸν ἀφέσου. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ἐδειλίασε ἡ καρδία μου ἐν ἐμοὶ καὶ φόβος θανάτου ἦλθεν ἐπ' ἐμέ.* ὁμοίως και σὺ ἄνθρωπε θέλεις ἔχη μεγάλον φόβον και δειλίαν και ἂν ἠμπορέσης νὰ τελειώσης τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἰς τὸ κεφάλι σου θέλει ἔλθῃ.

28) 5, 4, 2. Κατευθῆναι κύριος τὰς ὁδοὺς σου και τὸ θέλημά σου γενηθῆσεται. ἐκεῖνο ὅπου λογιάζεις καλὸν πρᾶγμα εἶναι. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *αἰνεῖτε ἄνθρωποι και γῆ τὸν κύριον.* ὁμοίως και σὺ ἄνθρωπε θέλεις ἀποκτήσει κατὰ τὸν συλλογισμὸν σου, ὅμως τὴν γνώσιν σου ἡμέρωνε.

(σ. 10.) 29) 5, 4, 1. Ὁ πόθος τοῦ συλλογισμοῦ σου ὅπου ἐπιθυμεῖς με χαρὰν και εὐφροσύνην θέλει ἔλθῃ και θέλει χαροποιηθῆ τὸ θέλημά σου. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ἐλέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου.* ὁμοίως και ἐσένα ἄνθρωπε θέλει σὲ ἐλεήσει ὁ θεὸς με ἔλεος και εὐφροσύνην θέλεις τὸ ἀποκτήσει.

30) 5, 3, 3. Ὁ καιρὸς εἶναι καλὸς ἂν θέλεις νὰ κάμης κανένα πρᾶγμα. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *πλήρωσον κύριε τὴν ἐπιθυμίαν μου.* ὁμοίως και τὴν ἐπιθυμίαν σου θέλει πληρώσει ὁ θεὸς και θέλεις ἔχη θησαυρὸν και καλὸν σοὶ ἔσται.

31) 5, 3, 2. Τὸ πρᾶγμα ὅπου συλλογίζεσαι κακὸν² εἶναι. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *καθὼς τὸ ἀργιόγηδον πηδᾶ εἰς τὸ κάμπον και τὸ πιάνει ὁ κυνηγός.* ὁμοίως και σὺ ἄνθρωπε ἀφήσου ἀπὸ αὐτὸν τὸν συλλογισμὸν διὰ νὰ μὴ πιασθῆς και σύ, ὅτι εἶναι κακὸν πρᾶγμα και ἀνωφελές.

32) 5, 3, 1³. Ἐπιβλέψει ἐπὶ σὲ ὁ θεὸς εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν καλὸν πρᾶγμα εἶναι αὐτὸ ὅπου συλλογίζεσαι. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *δόξασόν με κύριε ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ μου.* ὁμοίως και ἐσένα ἄνθρωπε θέλει σὲ δοξάσει ὁ θεὸς με πολὺν ἔπαινον και σφόδρα καλὸν σοὶ ἔσται.

(σ. 11.) 33) 5, 2, 2. Τὸ πρᾶγμα ὅπου συλλογίζεσαι καλὸν ἐστίν. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *πρὸς τοὺς πόδας σου κύριε θέλω δράμη ἀπὸ τῆς φωνῆς τῆς βροντῆς σου ὅτι ἐδειλίασεν ἡ ψυχὴ μου.* ὁμοίως και σὺ ἄνθρωπε θέλεις δράμη και θέλεις φοβηθῆ. διὰ τοῦτο εἶναι καλὰ νὰ παραιτιθῆς ἀπὸ τέτοιον συλλογισμὸν και νὰ μὴ τὸ κάμης οὔτε νὰ δοκιμάσης εἰς κανένα.

34) 5, 2, 1. Ἀπὸ θλίψιν εἰς χαρὰν θέλεις ἔλθῃ και θέλεις εὐφρανθῆ. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *οὐ κατὰ τὸν θυμὸν σου παιδεύσεις με κύριε.*

¹ Τὸ χ. 5, 5, 3.

² Τὸ χ. καλόν.

³ Τὸ χ. 5, 5, 1.

ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε παρακάλεσον τὸν θεὸν μετὰ δικαιοσύνης καὶ θέλει σὲ βοηθήσῃ κατὰ τὸν συλλογισμόν σου, καὶ πόθον σου καὶ γενήσεται τὸ θέλημά σου μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ.

35) 5, 1, 1. Θέλεις εὐφρανθῆ διὰ τοῦτο τὸ πράγμα μὲ ὄλον ὅπου θέλουν σὲ ἐπιβουλευθῆ οἱ ἄλλοι δι' αὐτόν. πλὴν μὴ σου κακοφανῆ ἀλλὰ παρακάλεσον τὸν θεόν. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *περιπαίξουσιν τὴν ψυχὴν μου λαλοῦντες μάταια*. ὁμοίως καὶ εἰς ἐσένα πολλοὶ θέλουσιν ἐντραπῆ ἀπὸ λόγου σου.

(σ. 12.) 36) 4, 4, 4. Ὑπαγε ὅπου ὁ θεὸς σὲ ἔδωκε βουλήν, ὅτι θέλεις ἐκεῖνο ἔχη ὅπου συλλογίζεσαι. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *εὐφρανθήσονται δίκαιοι ἐν κυρίῳ*. καὶ σὺ ἄνθρωπε θέλεις εὐφρανθῆ ἀπὸ αὐτὸν τὸν¹ συλλογισμόν, μὲ πολὺν κέρδος καλὸν πράγμα εἰς τοῦ λόγου σου.

37) 4, 4, 3. Αὐτὸ ὅπου ἐσυλλογίσθης παλίνιον ἐστὶ ὅμως μὲ κέρδος θέλει κερδήσεις αὐτὸ ὅπου συλλογίζεσαι. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ἰδοὺ ἐθειλίασεν ἡ καρδιά μου ἐν ἐμοί*. ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε πολὺν φόβον ἔχεις ἐπάνω σου καὶ ἂν δὲν κλίνης, θέλεις κακοπάθῃ μόνον κλίνε καὶ θέλεις εὐφρανθῆ.

38) 4, 4, 2. Αὐτὸ ὅπου συλλογίζεσαι νὰ μὴ τὸ ἐπιχειρισθῆς εἰ δὲ καὶ τὸ ἐπιχειρισθῆς δὲν θέλεις ὠφελῆθῆ. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *καλὸν ἦτον ὅμως ἢ κακία ἀνακατώθηκε*. διὰ τοῦτο καὶ σὺ ἀφήσου ἀπὸ τέτοιον συλλογισμόν.

39) 4, 4, 1. Αὐτὸ τὸ πράγμα ἀπὸ ἓνα μέρος φαίνεται φανερόν καὶ ἀπὸ ἄλλον μυστικόν (σ. 13) καὶ τὸ μὲν² φανερόν εἶναι εἰς καλόν, τὸ δὲ μυστικόν εἰς κακόν. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ἐζηλωσάμην τῶν ἔργων σου*. ὁμοίως ἄνθρωπε καὶ εἰς ἐσένα κακὰ συμβουλευσονται καὶ σὲ ζηλεύουν πλὴν ὁ θεός, λέγει, θέλει σὲ βοηθήσῃ εἰς τὸ φανερόν, εἰ δὲ τὸ μυστικόν καθὼς συλλογίζεσαι νὰ κάμης κακὸν ἐστὶ.

40) 4, 3, 3. Μάρτυρες θέλουν εἶσθαι οἱ υἱοὶ σου, ὅτι καλὸν πράγμα εἶναι αὐτὸ ὅπου συλλογίζεσαι. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *εὐφρανθήσονται τὰ ὀσῆα μου*. ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε θέλεις εὐφρανθῆ διὰ αὐτόν τὸν συλλογισμόν καὶ θέλει σὲ βοηθήσει ὁ θεός.

41) 4 3, 2. Πολλὴν κακωσύνην ἔχεις ἐπάνω σου καὶ οἱ ἐχθροὶ σου κακὰ σὲ ἐπιβουλεύουν πλὴν μὴ φοβῆσαι, οὐ μὴ ἀποθάνης. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμὲ πολλοὶ λέγουσι καὶ μὲ ζηλεύουσιν*. ὁμοίως ἐσὺ ἤλπισον ἐπὶ τὸν θεόν καὶ θέλεις νικήσει τοὺς ἐχθρούς σου καὶ κάμε αὐτὸ τὸ πράγμα.

42) 4, 3, 1. Τώρα συγκώνεται σύγχησις ἐπάνω σου, ὅμως ἀπὸ θλίψιν

¹ Τὸ χ. τὸν τόν.

² Τὸ χ. μή.

εἰς χαρὰν θέλεις ἔλθῃ. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ, θλίψεις καὶ δδύναι ἐγκατέλιπόν με ὅτι τὸν κύριον ἐπεκαλεσάμην. ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε παρακάλεσον τὸν θεὸν (σ. 14) καὶ λυτρώσεται σε¹ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν σου.

43) 3, 3, 1. Ἐκεῖνο ὅπου συλλογίζεσαι δὲν θὰ γίνῃ κατὰ τὸ θέλημά σου ὀγλίγορα. καθὼς ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· πέτρα καταφυγὴ τοῖς λαγοῖς, ἔτσι καὶ σὺ ἄνθρωπε ἄφες αὐτὸν τὸν συλλογισμὸν ὅτι δὲν θέλει σοῦ ἔλθῃ εἰς τὸ χέρι.

44) 4, 2, 2. Εἶναι μὲ ἀγαλλίασιν καὶ χαρὰν ὁ συλλογισμὸς σου καὶ θέλεις εὐφρανθῇ εἰς ἐκεῖνο ὅπου συλλογίζεσαι καὶ καθὼς ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· ἀγαλλιᾶσεται ἡ καρδία μου ἐν κυρίῳ, ὁμοίως καὶ ἐσὺ ἄνθρωπε θέλεις εὐφρανθῇ διὰ αὐτὸν τὸν συλλογισμὸν.

45) 4, 2, 1. Τὸ ὀσπῆτιόν σου εἶναι εἰς τὴν γῆν εἰς καλὸν τόπον, μόνον λογαριασμὸν νὰ ἰδῆς κἄν ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἀρχίσῃς καὶ ἐσὺ ὀσπῆτιον. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· χαρίζεται τὰ παιδιά καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτοῖς. ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε ἀπὸ θλίψιν εἰς χαρὰν θέλεις ἔλθῃ καὶ θέλεις εὐφρανθῇ.

(σ. 15.) 46) 4, 1, 1. Θέλει συκωθῇ κατ' ἐπάνω σου πολὺ κακόν, μὴ φοβοῦ ὅμως, μὲ ὄλον ὅπου θέλεις ἔχη πολὺν φόβον καὶ κόπον· ἔλπισον ἐπὶ κύριον τὸν θεόν. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· ἔλπίς μου σὺ εἶ κύριε. ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε παρακάλεσον τὸν θεὸν καὶ θέλεις νικήσει τοὺς ἐχθρούς σου καὶ καλὸν σοὶ ἔσται.

47) 3, 3, 3. Τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ὅπου συλλογίζεσαι κακὸν σοὶ ἔσται καὶ μὲ πολὺ κακὸν θέλημα, καθὼς καὶ ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν καὶ ἐμυκτηρισάν με. ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε τίποτε μὴ κατορθώνης ὅτι πολλοὶ οἱ μυκτηριζόντές σε καὶ περιπαίζοντές σε μόνον ἀπὸ αὐτὸν τὸν συλλογισμὸν ἀφήσου.

48) 3, 1, 2. Ὁ χειμὼν περῶν καὶ ἐγγύζει ἢ ἀνοιξίς, τότε ὅλα τὰ θηρία χαίρουσιν. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα. ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεὸν καὶ δι' αὐτὸν τὸν συλλογισμὸν θέλεις εὐφρανθῇ.

49) 3, 2, 2. Θέλει ἔλθῃ εἰς χεῖρας σου ἐκεῖνο ὅπου στοχάζεσαι καὶ θέλεις νὰ ἔχῃς. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· δεῖξον κύριε τὸ ἔλεός σου ἐπ' ἐμέ. ὁμοίως καὶ ἐσένα ἄνθρωπε, θέλει σὲ βοηθήσει ὁ θεός, μόνον παρακάλεσον αὐτὸν μὲ ὅλην σου τὴν καρδίαν καὶ θέλει σοῦ δώσει ὁ θεὸς ἐκεῖνο ὅπου ἀγαπᾷς καὶ στοχάζεσαι.

¹ Τὸ χ. σοι.

(σ. 16.) 50) 3, 2, 1¹. Δὲν εἶναι αὐτὸ σήμερον, ὅτι ἐπῆγεν εἰς ἄλλον μέρος. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *λύτρωσέ με κύριε ἀπὸ παντὸς κακοῦ*. ὁμοίως καὶ σὺ ἄφες τὸν συλλογισμὸν αὐτὸν ὅτι κακὸν ἐστί.

51) 3, 1, 1. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἀποθάνῃ ὅτι ἂν ζῆ εἰς τὸν κόσμον ἔπρεπε νὰ ζήσῃ ὅμως κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ θεοῦ, καθὼς λέγει ἡ γραφή· *γῆ εἶ και εἰς γῆν ἀπελεύσει*. ὁμοίως καὶ σὺ ἄνθρωπε φυλάξου ἀπὸ αὐτὸν τὸν συλλογισμὸν διὰ νὰ μὴν μετέβῃς ἄκαιρα ἀπὸ τὴν ζωὴν εἰς τὸν θάνατον.

52) 2, 2, 2. Αὐτὸς ὁ συλλογισμὸς ὅπου στοχάζεσαι εἶναι ὡσὰν τὸ λουλοῦδι τὸ εὐμορφὸν ὅταν ἀνθῆ καὶ ὡσὰν ἓνα γλυκὺ ὀπωρικόν. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *τὰ λόγια σου κύριε γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι*. ἔτσι καὶ σὺ ἄνθρωπε θέλεις ἔχη μέγαν ὄφελος καὶ μέγα κέρδος ἀπὸ αὐτὸν τὸν συλλογισμόν.

(σ. 17.) 53) 2, 2, 1. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὅπου στοχάζεσαι κακὸν ἐστί καὶ λυτρωμένον ἀπὸ τὰ χέρια σου καθὼς καὶ τοῦ λαγωνικοῦ ὅπου τὸ λυτρώνει τὸ κυνήγιον. ὁμοίως καὶ ὁ συλλογισμὸς σου εἶναι μάταιος. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ἄνηρ κακὸς βούλεται κακὰ κατὰ ἀνδρὸς δικαίου*. ὁμοίως καὶ τὸ κατὰ σοῦ ἄνθρωπε κακὰ συμβουλεύονται. ἀλλὰ ἄφες αὐτὸν τὸν συλλογισμόν.

54) 2, 1, 1. Μὴ φοβῆσαι τίποτε καμιμαῖς λογῆς κακόν, καθὼς συλλογίζεσαι καλὸν πρᾶγμα εἶναι ὁ συλλογισμὸς σου. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *ἔκκλιον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθόν*. ἔτσι καὶ σὺ ἄνθρωπε ἀπὸ τὸ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς κάμε καλὰ καὶ θέλεις ἀποκτίσει καὶ ἐσὺ καλὰ.

55) 1, 1, 1. Ἐστοχάσθης ἓνα συλλογισμὸν καὶ θέλεις κερδίσει. ὁ βασιλεὺς δαβὶδ λέγει· *μακρονθήσεται ἡ ζωὴ μου ἐπὶ τὸν κύριον*. ὁμοίως καὶ ἐσὺ ἄνθρωπε παρακάλεσον τὸν θεὸν μὲ δικαιοσύνην καὶ γνῶθι σαυτὸν κατὰ τὸν συλλογισμὸν ὅπου στοχάζεσαι καὶ ἀγαπᾶς καλὸν πρᾶγμα.

Ἐν Καλλιθέα-Ἀθηνῶν

ΟΔ. ΛΑΜΨΙΔΗΣ

¹ Τὸ χ. ἔχει 3, 3, 1.